

מדינת ישראל
משרד החינוךהמזכירות הפדגוגית
אגף המפמ"ריםראמ"ה
הרשות הארצית
למדידה והערכה בחינוךאגף בכיר
לחינוך מוכר
שאינו רשמי

מס' זהות	שם משפחה
כיתה + מס' כיתה	שם פרטי
מקצוע	שם ביה"ס
סמל מוסד	

מבחן בעברית לכיתה ה'

נוסח ג' לאינטרנט

 מס' התלמיד/ה באלפון

שם התלמיד/ה

הכיתה

שם ביה"ס

שם היישוב

תלמידים יקרים,

← לפניכם מבחן בעברית:

- לרשותכם 90 דקות.
- קראו בעיון את כל הקטעים, וענו בתשומת לב על כל השאלות.
- אפשר לכתוב בעיפרון או בעט.
- בחלק מן השאלות הודגשו מילים חשובות. שימו לב למילים אלה.

← בשאלות שבהן אתם נדרשים לכתוב תשובה, כתבו אותה במקום המיועד לכך.

← בשאלות שבהן אתם נדרשים לבחור תשובה נכונה אחת מבין כמה תשובות, בחרו את התשובה וסמנו לידה .

← אם אתם רוצים לתקן את תשובתכם, מחקו את התשובה שסימנתם כך: וסמנו ליד תשובה אחרת.

← אם תסמנו ליד יותר מתשובה אחת, התשובה תיחשב שגויה.

✓ לפני מסירת המבחן –
בדקו היטב את תשובותיכם,
ותקנו לפי הצורך.

בהצלחה! 😊

פרק ראשון

קראו את הסיפור שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו.

הילד והפרפר

- היה היה ילד קטן בארץ רחוקה ולו סב זקן וחכם. יום אחד כאשר ביקר הילד אצל סבו כהרגלו מפעם לפעם, ראה את הסב והנה הוא אוחז בידו דבר מה ומתבונן בו בשתיקה. ניגש הילד והתבונן גם הוא, אולם לא הצליח לזהות את הדבר.
- 5 "מה זה?" הוא שאל את סבו, והסב השיב לו: "זהו גולם. בתוך הגולם חבוי לו פרפר יפה-כנפיים. בקרוב יתבקע הגולם ומתוכו יגיח פרפר נהדר למראה".
- "גולם?" גלגל הילד בלשונו את המילה החדשה ושאל בתקווה: "סבא, האם אוכל לקבל את הגולם הזה?"
- 10 הסב הסכים, אולם לפני שנתן את הגולם לנכדו הנרגש, הוסיף ואמר: "אני נותן לך את הגולם הזה בתנאי אחד: כאשר ינסה הפרפר לבקוע מתוך הגולם, אל תעזור לו! הנח לו להכות בכנפיו במעטפת הגולם עד אשר יבקע אותה בכוחות עצמו".
- הילד, אשר השתוקק לקבל את הגולם, הסכים לתנאי, והסב הניח את הגולם בעדינות על כף ידו הקטנה. הילד עטף את הגולם בשתי כפות ידיו והלך לדרכו. מאחור נשאר הסב מהורהר ותוהה: האם יצליח נכדו לעמוד בניסיון?
- 15 למחרת עם שחר רץ הילד לבדוק את שלומו של הגולם, וכך עשה גם ביום שלאחריו, וכן הלאה, אולם הגולם נשאר כשהיה. והנה יום אחד זה קרה – בתוך הגולם ניכרה תנועה. הגולם זע, והילד רטט מהתרגשות. הוא ראה איך מעטפת הגולם נפתחת מעט ומתוכה נגלה פרפר. הפרפר הקה בכנפיו העדינות במעטפת, ניסה לִבְקֹעַ אותה ולצאת לחופשי לאוויר העולם. הילד השתוקק מאוד לעזור לו, אך זכר את אשר הבטיח לסבו. לפיכך לא עשה דבר, ורק הביט בפרפר הצעיר כאשר זה חבט בכנפיו.
- 20 הוא התבונן בו שעה ארוכה וראה כיצד חבטות הכנפיים לא הועילו לפרפר הקטן להִחַלֵץ ממעטפת הגולם. לא קל היה לילד לשמור את הבטחתו לסבו. הפרפר המסכן לא הצליח לצאת לאוויר העולם, והילד לא עמד עוד בניסיון. למרות הבטחתו לסבו, פתח הילד את מעטפת הגולם. לעיניו המשתאות נגלה פרפר נהדר, כנפיו צחורות ועליהן פסים צבעוניים.
- 25

30 הוא הביט בשמחה ובסיפוק בפרפר שזינק החוצה, חופשי לעוף כרצונו. אולם שִׁמְחָתוֹ לא ארכה זמן רב. אך פתח הפרפר במעופו, והנה צנח מִטָּה, נחבט באדמה ומת.

דמעות עמדו בעיניו של הילד. הוא שב לִסְבוּ וסיפר לו על הפרפר היפה שִׁמְחָתוֹ מִיָּד לאחר שִׁקְעָה מִן הַגּוֹלָם. הסב החכם הבין מיד את אשר אירע, ושאל: "הנכון הדבר שניסית לעזור לפרפר וביקעת את מעטפת הגולם למענו?"

35 "נכון", הודה הילד הקטן. "הפרפר התאמץ מאוד ונראה מסכן כל-כך, ולכן עזרתי לו".

כעת הביט הסב בנכדו בעיניים חודרות, אשר אהבה ותוכחה שימשו בהן בערבוביה, ואמר לו: "דע, ה' ברא הכול בחכמה, וגם כאשר נראה לנו שקשה לפרפר, הרי זה לטובתו. כאשר פרפר בוקע מתוך הגולם הוא מכה במעטפת עד אשר מתחזקות כנפיו, והוא יכול לעוף. ואילו אתה, כאשר עזרת לפרפר וביקעת את המעטפת למענו, מנעת ממנו את האפשרות לחזק את כנפיו. הוא לא הצליח להמריא אל על, צנח ומת".

השאלות

שאלה 1

העתיקו משורות 1-9 משפט שממנו אפשר ללמוד שהילד לא הבין את מה שראה.

.....

שאלה 2

בשורה 10 כתוב שהילד היה נרגש.

נְשַׁעְרוּ מְדוּעַ הוּא הִיָּה נֶרְגָשׁ.

.....

שאלה 3

מה פירוש המילה גולם **בסיפור**?

- 1 כינוי למי שאינו חכם
- 2 שלב בהתפתחות הפרפר
- 3 כינוי למי שהולך לאט
- 4 פרפר יָפֵה כנפיים

שאלה 4

בשורה 14 כתוב: "הילד, אשר השתוקק לקבל את הגולם..."

מה פירוש המילה **השתוקק**?

- 1 נעצב מאוד
- 2 התרגש
- 3 רצה מאוד
- 4 התבייש

שאלה 5

בשורה 14 כתוב שהילד הסכים לתנאי.

לאיזה **תנאי** הסכים הילד?

שאלה 6

בשורות 27-28 כתוב: "... והילד לא עמד עוד בניסיון".

מה הכוונה בביטוי **לא עמד בניסיון** לפי הסיפור?

- 1 לא התגבר על רצונו לעזור לפרפר.
- 2 עמד וחיכה עד שהפרפר יבקע.
- 3 לא ניסה כלל לעזור לפרפר.
- 4 התרגש כשראה את הפרפר בוקע.

שאלה 7

בשורה 29 כתוב: "לעיניו המשתאות נגלה פרפר נהדר..."

מה פירוש המילה **משתאות**?

- 1 גדולות
- 2 פקוחות
- 3 מתאוששות
- 4 מופתעות

שאלה 8

מדוע ביקש הסב מנכדו שלא יסייע לפרפר לבקוע מהגולם?

שאלה 9

האם, לדעתכם, החלטת הסב לתת את הגולם לנכדו הייתה החלטה נבונה?
נמקו את תשובתכם.
כתבו 3-5 שורות.

שאלה 10

א. בשורות 3-4 כתוב: "אולם לא הצליח לזהות את הדבר".
למה הכוונה במילה **הדבר**?

ב. בשורות 19-20 כתוב: "והנה יום אחד זה קרה...".
למה הכוונה במילים **זה קרה**?

שאלה 11

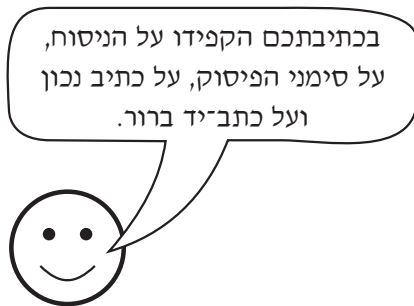
כדי להבין את המילה **בְּכִנְפָיו** אפשר להיעזר במילון.
איזו מילה יש לחפש במילון?

- 1 כְּנָפַיִם
- 2 כְּנָפִיו
- 3 כְּנָפוֹ
- 4 כָּנָף

שאלה 12

מה בסיפור מצא חן בעיניכם יותר מכול?
נמקו את תשובתכם.
כתבו 3-5 שורות.

פרק שני

13. קראו את הקטע שלפניכם.

אתם ילדים הגרים בבית משותף. בימי חופשת הקיץ החמים פניתם לשכנים שלכם וביקשתם מהם רשות לשחק במקלט של הבניין. חלק מן השכנים התנגדו לבקשתכם.

כתבו מכתב לשכנים בהיקף של 5-7 שורות. במכתבכם **הציגו** את בקשתכם, **הסבירו** את הבעיה, ו**שכנעו** את השכנים בעזרת נימוקים להרשות לכם לשחק במקלט.

בכתיבתכם הקפידו על הניסוח, על סימני הפיסוק, על כתיב נכון ועל כתב יד ברור.

קראו שנית את מה שכתבתם ותקנו לפי הצורך.

פרק שלישי

קראו את הקטע שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו.

הרמב"ם

רבי משה בן מימון, הנקרא בקיצור הרמב"ם, היה ענק בתורה ובחכמה, פוסק הלכות, פילוסוף ורופא. הרמב"ם נולד לפני כ-900 שנים בערב פסח, למשפחה חשובה בעיר קורדובה שבספרד. אביו, רבי מימון, היה גדול בתורה ושימש דיין בעירו.

5

בילדותו התקשה משה הצעיר בלימודיו, והדבר גרם לו צער רב. ערב אחד הלך הילד לבית הכנסת, והתפלל לבורא עולם בְּבְכִי ובתחנונים עד שנרדם. כשהתעורר הילד בבוקר, הרגיש לפתע שנפתחו בְּלָבוֹ מַעְיֵינוֹת החכמה. מאז הבין היטב את כל אשר למד והתמסר ללימוד התורה. עברו שנים והוא נודע ברבים כתלמיד חכם גדול בעל כישרונות נדירים, ויהודים וגויים העריצו אותו מאוד.

10

כשהיה הרמב"ם בן שלוש-עשרה החלה בספרד "תקופת השְׁמֵד". זו הייתה תקופה קשה שבה הכובשים המוסלמים גירשו מספרד את כל מי שלא הסכים להמיר את דתו ולהתאסלם. אף יהודי קורדובה, עירו של הרמב"ם, נקלעו למצוקה גדולה. כדי לְהִנָּצֵל מרוע הגְזֵרָה, התחזו מעטים מהם למוסלמים, אבל בסתר המשיכו לקיים את מצוות התורה. לעומתם רוב היהודים סירבו להתנהג כאילו הם מוסלמים. בעצת אביו של הרמב"ם, העדיפו רוב יהודי קורדובה לברוח מן העיר, וביניהם משפחת מימון.

15

המשפחה נדדה מעיר לעיר ברחבי ספרד ומרוקו, שהיו תחת שלטון המוסלמים. בכל מקום שהגיעו אליו, פעלו הרמב"ם ואביו כדי לעודד ולחזק את היהודים הסובלים. בגלל פעילותם זו גדלה מאוד הסכנה שנשקפה לבני משפחת מימון, ולכן החליטו לעלות לארץ ישראל. המצב בארץ ישראל היה קשה, והם נאלצו לעבור למצרים.

20

באותה תקופה היה במצרים מרכז יהודי גדול ומפואר. הרמב"ם התקבל שם בכבוד גדול והתמנה לראש הדיינים בעיר פוסטאט – היא קהיר. בפוסטאט עשה הרמב"ם חֵיל ושמו יצא לתהילה למרות גילו הצעיר. עם הזמן ראו בו כל הקהילות היהודיות שבמצרים וסביבתה רב ומנהיג חשוב.

25

לימים ירד אסון על המשפחה – דוד, אחיו של הרמב"ם, טבע בים. הרמב"ם נאלץ לפרנס גם את משפחתו וגם את משפחת אחיו, וכך החל לעסוק ברפואה. עד מהרה הוא התפרסם כרופא גדול, ואף הוזמן להיות הרופא האישי של המלך. הרמב"ם ניצל את מעמדו הרם בארמון לטובת היהודים שחיו במצרים תחת שלטון המלך. שמו של הרמב"ם הלך לפניו, והגיעו אליו חולים ממקומות רחוקים. הרמב"ם היה עסוק וטרוד מאוד. השכם בבוקר היה רוכב על חמורו הרחק לארמון המלך, ומשם היה ממחר אל החולים הרבים שהמתינו לו במרפאה. 30 35

במשך כל חייו שקד הרמב"ם על לימוד התורה ועל כתיבת ספריו החשובים. כבר בהיותו בן חמש-עשרה, החל הרמב"ם לכתוב ספרים בענייני הלכה ואמונה, ספרים הנלמדים עד היום בכל תפוצות ישראל. נוסף על הספרים האלה, כתב הרמב"ם ספרי מדע ורפואה והם תורגמו לשפות רבות. בספריו הרבה לכתוב על תזונה נכונה ושיבח את תרגילי הגוף, המעניקים לאדם בריאות ושמחת חיים. 40

למרות גדלותו היו לרמב"ם מתנגדים, אבל הוא פתר את המחלוקות בינו לבין מתנגדיו בדברי נועם ובאורך רוח.

הרמב"ם נפטר בהיותו בן שבעים ונקבר בארץ ישראל בעיר טבריה.

"משנה תורה"

"משנה תורה" הוא ספר הלכה שכתב הרמב"ם. בספר י"ד חלקים, ולכן הוא נקרא גם "היד החזקה". בספר זה הכריע הרמב"ם ברוב ההלכות שנאמרו או שנלמדו בשני התלמודים, במדרשים ובכל ספרות ההלכה עד דורו.

השאלות**שאלה 14**

בקטע כתוב שיהודים וגויים העריצו מאוד את הרמב"ם.
ציינו שתי סיבות לכך לפי שורות 1-11.

1.

2.

.....

שאלה 15

הכובשים המוסלמים בספרד דרשו מהיהודים להתאסלם.
מה עשו היהודים כדי להימלט מהגזרה?
ציינו את שתי הדרכים המוזכרות בקטע.

1.

2.

.....

שאלה 16

בשורות 14-15 כתוב: "אף יהודי קורדובה... נקלעו למצוקה גדולה".
מה פירוש המילה **אף** במשפט הזה?

1 גם2 אך3 אלא4 לכן

שאלה 17

בשורות 21–22 כתוב כי הסכנה שמשקפה לבני משפחת מימון גדלה מאוד. מדוע גדלה הסכנה?

- 1 כי הם נדדו מעיר לעיר.
- 2 כי הם לא הסכימו להתאסלם.
- 3 כי הם סייעו ליהודים.
- 4 כי הם רצו לעלות לארץ ישראל.

שאלה 18

בשורות 25–26 כתוב: "בפוסטאט עשה הרמב"ם חיל ושמו יצא לתהילה..." מה פירוש הביטוי **שמו יצא לתהילה**?

- 1 הוא נסע לארץ רחוקה.
- 2 הוא התפרנס בכבוד.
- 3 הוא ריפא חולים רבים.
- 4 הוא התפרסם לטובה.

שאלה 19

מה קרה אחרי מה?

לפניכם חמישה משפטים המציינים אירועים שונים הקשורים בחייו של הרמב"ם. סדרו את האירועים לפי הסדר שבו התרחשו. כתבו בכל משבצת את המספר המתאים.

הרמב"ם החל לעסוק במקצוע הרפואה לפרנסתו.

הרמב"ם עלה לארץ ישראל לזמן קצר.

הרמב"ם נולד בקורדובה לאביו רבי מימון.

הרמב"ם הוזמן להיות רופאו האישי של מלך מצרים.

בתקופת השָׁמַד נדדו בני משפחת הרמב"ם מעיר לעיר בספרד ובמרוקו.

שאלה 20

הוסיפו **נקודתיים ומירכאות** בפסקה שלפניכם.

חכם אחד פנה ליהודי מצרים, שהעריצו מאוד את הרמב"ם, ואמר התבוננתי בספרו של הרמב"ם, ואכן הוא מלא בחכמת התורה. החכם המשיך בדבריו ואמר שהספר נפלא.

שאלה 21

מן הקטע אפשר ללמוד על גדולתו של הרמב"ם.

א. הביאו מן הקטע דוגמה המלמדת שהרמב"ם היה גדול בתורה:

ב. הביאו מן הקטע דוגמה המלמדת שהרמב"ם היה רופא מצליח:

שאלה 22

מהו התפקיד העיקרי של התמונה בעמ' 13 ושל ההסבר שמתחתיה?

1 לעורר את סקרנות הקורא כלפי הרמב"ם.

2 לקשט את הקטע כדי שייראה יפה.

3 להציג מידע נוסף על זה שבקטע.

4 להמחיש את הכתוב בשורות 19-20.

פרק רביעי

קראו את הקטע שלפניכם, וענו על השאלות שאחריו.

כללי התנהגות לקראת ל"ג בעומר

הורים וילדים,

- כדי למנוע תאונות בל"ג בעומר, שמרו על כללי הבטיחות, מְשַׁלֵּב איסוף העצים ועד כיבוי המדורה:
- יש לאסוף קרשים ללא מסמרים. המסמרים עלולים לגרום חתכים. היזהרו מחיפוש קרשים במקומות שבהם הצמחייה גבוהה מְחַשֵּׁש לנחשים. אסור להיכנס לאתרי בנייה מחשש לפציעות.
 - אין להבעיר מדורה מתחת לקווי חשמל וטלפון, בקרבת עצים ושיחים ובקרבת מתקני דלק.
 - הדלקת המדורה תיעשה על-ידי מבוגר בלבד. בתום ההדלקה יש להרחיק מן השטח כל חומר דליק.
 - יש להרחיק את חומרי ההדלקה מהישג ידם של ילדים.
 - צריך לְגַדֵּר את המדורה באבנים, כדי שילדים לא יתקרבו אל האש יתר על המידה. יש לשמור על מרחק גדול דִּיו בין מדורה למדורה.
 - יש לנעול נעליים גבוהות וללבוש מכנסיים ארוכים, כדי להגן על הגוף מפני גְּצִים וגחלים.
 - אין לזרוק לאש חומרים דליקים העלולים להתפוצץ, כגון מְכֵלִי תרסיס וחזיזים.
 - חובה לדאוג לכיבוי מוחלט של המדורה לפני עזיבת השטח.
 - **מומלץ להצטייד:**
 - בתיק עזרה ראשונה למקרה של פציעות קלות.
 - בטלפון סלולרי כדי להזעיק עזרה בעת הצורך.
 - בשני דליי מים למקרה של התפשטות האש.

השאלות

שאלה 23

לפניכם טבלה ובה כללים להתנהגות בטוחה בל"ג בעומר ונימוקיהם. השלימו את הטבלה לפי הקטע.

הנימוקים	הכללים
1. _____ _____	יש לאסוף קרשים ללא מסמרים.
2. _____ _____	יש לנעול נעליים גבוהות וללבוש מכנסיים ארוכים.
כי חומרים אלה עלולים להתפוצץ.	3. _____ _____

שאלה 24

לפניכם ארבעה משפטים המתארים את התנהגותם של תלמידי כיתה ה' בעת פעילות בל"ג בעומר.
איזה משפט מתאר התנהגות לפי הכללים שבקטע?

- 1 אחת התלמידות הביאה עמה למדורה פלסטרים, תחבושות ויוד.
- 2 אחד התלמידים ביקש מחבריו להתרחק כדי שיוכל להדליק מדורה.
- 3 ילדי השכונה אספו עצים באתרי בנייה הסמוכים לבית-ספרם.
- 4 תלמידי כיתה ה' הדליקו מדורה סמוך למדורה של תלמידי כיתה ו'.

שאלה 25

העתיקו מן הקטע:

1. כלל אחד שחשוב לשמור עליו לפני הדלקת המדורה.

2. כלל אחד שחשוב לשמור עליו בזמן שהמדורה דולקת.

3. כלל אחד שחשוב לשמור עליו בעת כיבוי המדורה.

.....

שאלה 26

א. הקיפו את **שלוש** המילים מן השורש **ד-ל-ק**.

דקלום	דילגנו	הדלקה	
מדליק	דקלים	דלק	דקיקים

ב. באיזו שורה **כל** המילים הן מן השורש **ב-ט-ח**?

- 1 טבח; בטיחות; ביטוח
- 2 בטיחות; מאבטח; חטבתי
- 3 בטיחות; בוטחת; להבטיח
- 4 ביטחון; מחבט; בוטחת

שאלה 27

המורה הכינה לתלמידיה דף הנחיות לקראת הפעילות סביב המדורה. בדף חסרות מילים. השלימו בכל סעיף את הפועל החסר לפי השורש של הפועל המודגש.

- א. אין להיכנס לאזורי בנייה כדי לאסוף עצים. אָסְפוּ עצים בסביבת הבית, אך אל _____ לאזור שבו בונה העירייה את הבניין החדש.
- ב. מפקד מכבי האש ביקש לא להשאיר בשטח חומרי הדלקה לאחר כיבוי המדורה. לכן, לאחר כיבוי המדורה, התלמידים לא _____ גפרורים, עצים ומכלי דלק באזור המדורה.

שאלה 28

בכלל הרביעי בקטע כתוב: "יש להרחיק את חומרי ההדלקה מהישג ידם של ילדים". מה פירוש הישג ידם של ילדים?

- 1 מקום שקל לילדים להגיע אליו.
- 2 כף ידם של ילדים.
- 3 מקום שילדים אוהבים לשחק בו.
- 4 בגדיהם של ילדים.

שאלה 29

מדוע חשוב לפרסם את הקטע הזה?

שאלה 30

הכללים שקראתם התפרסמו בלוח המודעות בבית-הספר.
איפה עוד כדאי לפרסם את הכללים האלה?
נמקו את הצעתכם.

בהצלחה!

